

Remissvar – En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma (U2025/01339)

Örebro universitet har genom remiss U2025/01339 beretts möjlighet att lämna synpunkter på promemorian *En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma*. Med anledning av detta vill Örebro universitet avge följande synpunkter.

Örebro universitet ser positivt på regeringens initiativ att stärka möjligheterna till vidareutbildning för yrkesverksamma och delar beskrivningen av behovet att bättre anpassa utbildning till yrkesverksamma, till exempel genom fristående kurser och kurser som genomförs digitalt på distans. Lärosätet har en framskjuten position inom flera nationella satsningar för att möta samhällets behov av omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma som exempelvis Expert Learning Lab, där lärosäten och industriparters tillsammans utvecklar nya former för kompetensutveckling inom avancerad digitalisering. Universitetet deltar även i det Vinnova-finansierade projektet ADAPT som syftar till att skapa policyförändringar för att underlätta livslångt lärande inom industrin och den KKS-finansierade satsningen REDEAM, ett samverkansprojekt om korta kurser för grön omställning.

Lärosätet instämmer i promemorians analys av bristerna med den nuvarande fördelningsmodellen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, men bedömer att delar i promemorian är komplicerade och vill lyfta följande.

- Den föreslagna modellen är i delar svårbegriplig och bygger på argument och antaganden som är svåra att följa. Det är till exempel oklart hur begreppet "yrkesverksamma" ska definieras och om lärosätena förväntas utforma underlag för en sådan definition. Promemorian föreslår att relevanta kurser ska kategoriseras i tre garantibasnivåer vilket skulle innebära ett omfattande arbete för såväl lärare som för administrativ personal och det är troligt att olika lärosäten skulle göra olika bedömningar av de olika nivåerna. Att antalet utfärdade examina utgör en komponent för omfördelning är problematiskt utifrån att benägenheten att ta ut examen skiljer sig kraftigt mellan olika utbildningar och är något som lärosätena endast kan påverka i begränsad utsträckning.
- I promemorian framgår att den särskilda ersättningsmodellen ska ge incitament för att ge utbildning för yrkesverksamma, bland annat genom att minska den ekonomiska risken kopplad till osäkerheten i antalet registrerade och deras prestationer. Att minska eller helt avskaffa prestationsersättningen är positivt, bland annat utifrån att det redan idag råder resursbrist inom högre utbildning. Den föreslagna modellen löser dock inte problemet med att lärosätena bär den ekonomiska risken både under de första åren innan omfördelningsmodellen införs och även därefter vid antagning eftersom det inte går att säkerställa på förhand att en kurs kommer uppfylla kriterierna för att omfattas av den särskilda modellen.
- Förslaget innebär en ökad detaljstyrning av dimensioneringen av lärosätenas utbildningsutbud. I en tid då universitet och högskolor står inför omfattande förändringar inom flera områden är det särskilt viktigt att värna aspekten av akademisk frihet som ger lärosätena tillräckligt handlingsutrymme för att själva kunna planera och utveckla sitt utbildningsutbud utifrån forskningsanknytning, samhällsbehov och strategiska prioriteringar. En särskild

ersättningsmodell riskerar därtill att definiera fort- och vidareutbildning som något annat än ordinarie högskoleutbildning, ett resonemang som i förlängningen leder till frågan om sådan utbildning ska bedrivas vid högskolor och universitet, eller om det kanske är andra aktörer som främst ska erbjuda detta.

- Förslaget medför betydande administrativa konsekvenser för lärosätena, vilket står i kontrast till utredningens egen målsättning att undvika ökad byråkrati. Förslaget innebär bland annat framtagande och fastställande av kursplaner och lokala riktlinjer samt en ökad administration i samband med den årliga avräkningen av anslaget. Detta kommer troligtvis innebära att resurser behöver omfördelas från utbildningsverksamheten, vilket i förlängningen påverkar utbildningarnas kvalitet negativt.